

Таїс Золотковська — письменниця, тренерка із творчого письма, засновниця творчої спільноти «Клуб Анонімних Авторів» і резиденції «Дім Автора». Мешкає на грецькому острові Закінтос. Написала чотирнадцять книжок для дорослих та дітей. Зараз Таїс працює над четвертим романом. Спостерігайте за процесом створення нових книжок та отримуйте поради з письма в інстаграмі авторки @tais.zolotkovska

Гашна веде її крізь наступне поле, вона впирається, зупиняється, схиляється, схиляється, схиляється. Він м'яко бере її за руки і тягне у траву, що спалахнула зеленим і нині сяє, наче море, якби воно складалося з мільйонів тонких травинок. Готові загубитися, лишитися тут назавжди, вони впали, як падають у кучугуру. Вона знає, як робити сніжного ангела, а він жодного разу не бачив снігу у своєму житті.

Лежать пліч-о-пліч, кінчики пальців доторкаються.

— Якби була дорослою, найнялася б матросом на корабель, стала б асистенткою мага.

— Весь світ біля твоїх ніг, — каже Гашна.

— Ти так кажеш, бо я приїхала з Європи, — відказує Анна. Його м'якість відкриває в ній сперечальницю. — Моя свобода уявна.

Він повертається до неї, підпирає голову рукою. Крізь трикутник між його ліктем і скронею пробивається промінь світанку.

— Що б ти зробила, якби була по-справжньому вільна? — питає.

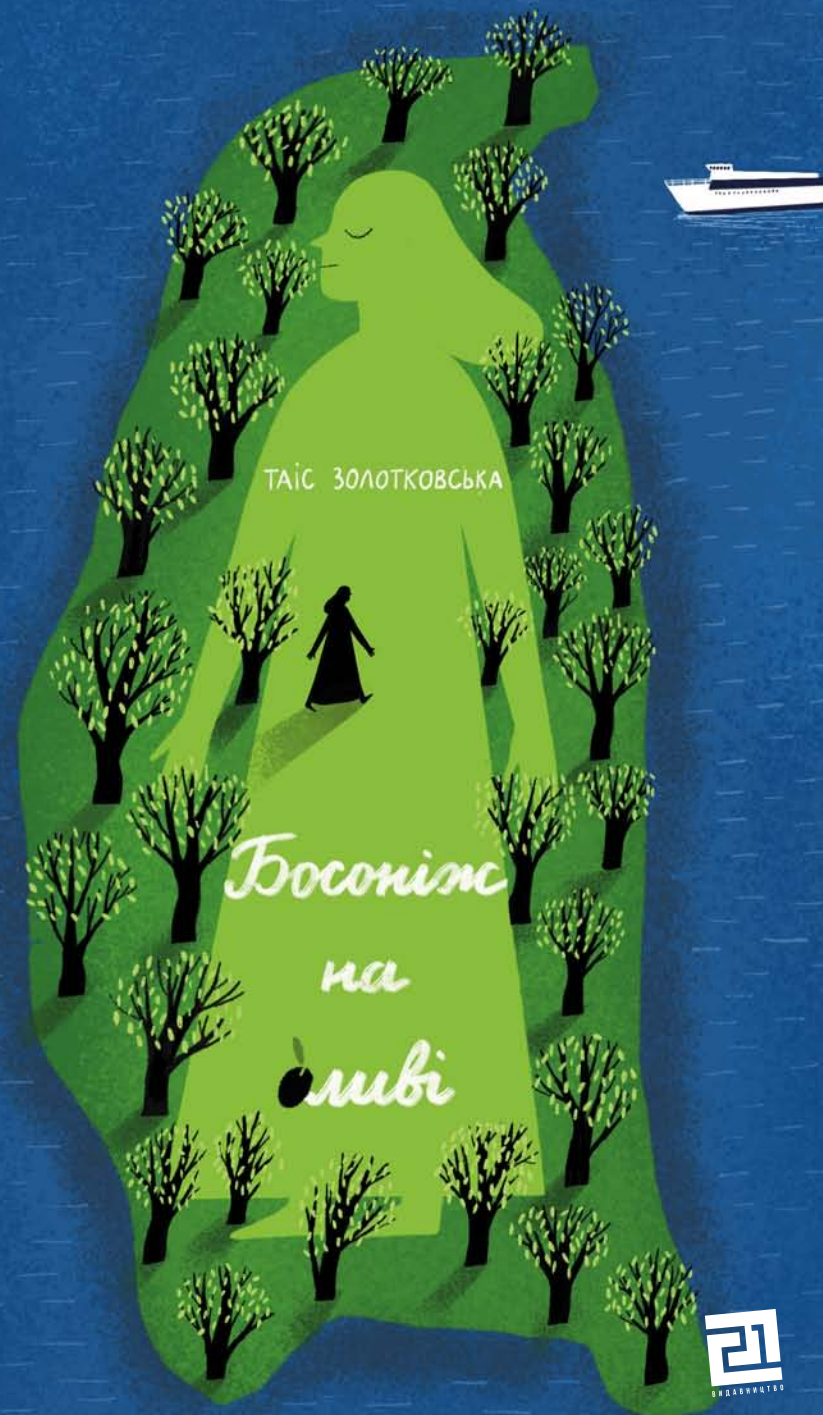
Анна переводить погляд на небо, із темного воно перетворюється на прозоре, майже біле на заході й пастельно-тепле на сході. Птах прорізає небо, гострі краї його крил наче бритви.

— Я б поїхала на острів.

ТАІС ЗОЛОТКОВСЬКА

Босоніж на миві

ТАІС ЗОЛОТКОВСЬКА

*Босоніж
на о́лви*

Острівний роман

Мій Да.

Доброта завжди перемагає

УДК 82-3

379

Золотковська Таїс

Босоніж на оливі : острівний роман / Таїс Золотковська. – Чернівці : Книги – XXI, 2023. – 352 с.

ISBN 978-617-614-382-6

«Босоніж на оливі» – історія про те, що завжди можна і є куди й до кого повернутися, про те, що завжди можна змінити своє життя. Та попри все, у романі дуже багато любові, що повсякчас живить Анну, і місць сили, що залишаються її цілющим і надійним ґрунтом, – усього того, що дозволило головній героїні не втратити в собі людину, стати сильною, незалежною особистістю, віднайти себе і щастя. Бабуся і спогади про дідуся, друзі родини і друзі юності, брат, діти, улюблена справа.

Усі права застережено. Жодну частину цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва.

© Книги — XXI, 2023

© Таїс Золотковська, 2023, текст

© Оксана Драчковська, 2022, обкладинка

ISBN 978-617-614-382-6

Угю ичирпий фел
урага. Климоро,
убо робичире бурагане

Анна сидить, підібгавши коліна до зчесаного підборіддя. Каміння стіною впирається в спину. «Я не боюся», – повторює про себе, вголос, пошепки. «Я не боюся», – шепоче. Засохла шкіра шкрябає коліна, як суха скоринка хліба дряпає горло, якщо не запити теплим молоком. Коли молока немає, перебиваються водою з джерела. Закриває очі, вітер куйовдить волосся. Сіра скеля, з гострими боками, вкрита жовто-зеленим шершавим висохлим мохом, приховує її.

Липень у розпалі. Цівка поту стікає по скроні. Ніс щипає: «Мама приїхала».

– Анно. – Чує жіночий голос. Долонями вчіплюється у щиколотки, зіщулюється до равлика, втискається в каміння, ховає

обличчя, очі, носа у жовто-зеленому, білому, сірому. У вчорашньому ще, у теперішньому.

— Анно, негайно виходь!

Вона тремтить і нігтями впивається в шкіру. Минають секунди, хвилини, години. Аж ось долоня, наче витесана з дерева, наче рука статуї або батька Піноккіо, опускається на її плече. Коли Анна й тоді не рухається, коли вона перетворюється на каміння, її висмикує невидима сила, бо очі все ще заплющені та рожева молочна темрява оточує, ніби в утробі.

Стукає невидиме серце, бо серце завжди ховається, то за хмарами, у вишині, то в глибині храмів, то в грудній клітці. Стукіт його чутно, поки ми живі. Невидимі руки підхоплюють, висмикують Анну, тягнуть, зі спідниці сиплеться долу суха травичка, запах жасмину, солодкавий, б'є у ніздрі. Вона розплющує очі й бачить чорне пасмо, що вибилося із зачіски. Земля лишається далеко під ногами.

Вона могла би вдарити жінку, куснути, смикнути за вухо. Натомість завмирає. Не дихає. Якщо залишиться нерухомою, про неї забудуть. Жінка несе її, наче валізу з відірваною ручкою. Важку, що тягне до землі, що прив'язана до цього острова, де валіза живе з дідом та бабцею.

Підборіддя утикається в плече. Воно саднить, на білій випрасуваній блузці матері залишаються відбитки крові. Червоні хмари, в яких стукає серце.

Уже в будинку Анна відчуває підлогу під ногами. Знайомі плитки горбкуваті, наче гофрований папір. Зроблені вручну на іншому кінці острова. Пахне томатним соусом: перець, кислинка прогрітих сонцем томатів, материнка. Дідусь сидить

за столом, під носом червоні вусики. Усміхається їй. Волосся біліє від глини та часу. Він працює у майстерні. Ліпить посуд, обпалює, розмальовує, а влітку, коли приїздять туристи, він віддає його на продаж у крамничку в місті.

– Нарешті, – кидає з-за плеча Йайа, з грецької – «бабуся».

Її волосся підколоте вгору та відкриває шию.

Не обертаячись від печі, вона віддає настанови:

– Анно, пригости маму пастою.

– Йайа, я не знаю, хто ця жінка, – Анна підбігає до бабусі, обіймає її.

Сховатися, укритися в темряві. Але марно, не виходить.

– Годі, Анно, – осмикує її жінка, що називає себе її матір'ю.

«Нехай би цей день, обід мені наснилися», – шепоче Анна.

Несе пасту, томатний соус схожий на кров. Бабуся натирає сир, і тонкі сніжинки змішуються з червоним пюре. Сир гостро пахне, у Анни бурчить у животі.

Їдять мовчки. Йайа зиркає на Тамару, хитає головою.

– Візьми ковбаску, – каже мати, підсуваючи до Анни дошку. Дівчинка тицяється носом у пасту.

– Вона не звикла до такої розкоші, – гмикає бабуся. Дід тягнеться за ковбасою, підхоплює жирними пальцями шматок, ще шматок, усміхається, жує.

– Повільніше, тату, – Тамара та Йайа вторять одна іншій, ніби змагаються, хто тут головний.

За вікном тінню проїжджає автівка і зупиняється у дворі, здіймається білий пил. Трaskaють дверцята.

– Тамаро-дівчинко, сестро, – вигукує юнак.

— Мάρко, ось так несподіванка, — Тамара виглядає у подвір'я. — У тебе нове авто, ти маєш мене покатати!

Груба серветка стелиться підлогою, мати наступає на неї, падає в обійми Марко. Анна дивиться на них, паста повисає на виделці. Зазвичай він має карамельки в кишенях для неї. Але сьогодні Анна отримує недбалий поцілунок у тім'я, а Тамару підхоплюють на руки та кружляють.

— Як життя у Лондоні? — англійською з грецьким акцентом питає Марко.

Він відсторонюється та роздивляється Тамару. Анна відчуває, як жабеня стискається у серці. Вона думала, Марко так дивиться тільки на неї. Він вивчає обличчя матері Анни: прямий ніс, світлі, широко розставлені очі.

— Ані зморщечки, — каже він. — Одразу видно, життя без дитини йде тобі на користь.

Марко прикриває рот рукою, Тамара хитає головою.

— Ти впізнала маму цього разу? — він протягує руку до Анни.

Його усмішка освітлює вітальню.

— Скільки минуло?.. Три роки, — він дивиться на Тамару.

У відчинені двері сяє промінь світла.

Вийти, закричати, залишитися у вчорашньому дні, коли Анна могла пробратися в сусідський сад покинутого дому. Де ще до війни, про яку вона знала тільки з побитої міллу шинелі дідуся, жили три маленькі дівчинки та їхні батьки.

Серед груш та яблунь квітнули нарциси і жоржини, а влітку жовта, висохла від спеки трава стояла колом й ховала Анну.

Анна витирає руки об сукню і киває.

– Впізнала. – Його погляд, наче пронизливе сонце, висвічує її губи, що тремтять, залишки кривавого соусу на зчесаному підборідді.

Тамара сміється.

– У Лондоні все добре, багато роботи. Анно, не витирай руки об сукню, нову сукню, тільки вдягнуту, подарунок з Лондону. Мені цілий день довелося збирати зі столів брудні тарілки та носити розноси з пивом, аби тобі її купити.

Умить усмішка переходить у грім. Лагідне сонечко – у крик. Мати тягне Анну за вуха тими самими руками, що тримали її над землею.

Анна заходиться плачем і вилітає на осяяне подвір'я, наступає на лапу півня, що гордовито сновигає володіннями, далі – розміто.

Тама ра прямувала на прийом до лікаря Костаса. Той відкрив практику кілька тижнів тому, вона звернулася саме до нього, а не до звичного острівного гінеколога.

З усіх інтимних питань жінки йдуть до лікаря Василіса. Він одягає білий докторський ковпак і теплими руками обмацує довірливі, налякані, напружені жіночі тіла, випишує таблетки й уколи, визначає термін вагітності.

Та коли Тамара нездужала, їй запаморочилося в голові, а тіло налилося важкістю, вона не пішла до лікаря Василіса.

Вона чортихнулася і вирушила до міста. А нині стоїть на перехресті з вулицею Рома — головним променадом острова Занте — та перебирає речі в сумці. Губна помада, носовичок, гребінець. Найменше у світі вона хотіла, щоб її зараз помітила одна з приятельок матері.

Сама вона подруг не мала.

Їй були потрібні варіанти.

До доктора Василіса, який знав їхню родину, та й кожную жінку на острові, вона не пішла. Адже мати одразу дізнається і вб'є. Залишався цей новачок. Він був молодий, він був з Афін, і він повністю її влаштовував.

Тамара топчеться на вході та ввіходить. Афіна, помічниця й наречена лікаря, підвелася з-за столу їй назустріч. У вітальні дому, де раніше жили батьки Костаса, а тепер він сам, обладнали приймальню для пацієнтів.

— Мені потрібно на прийом до лікаря, — голосно промовляє Тамара.

Різно піднявши підборіддя, Афіна задля виду гортає по-рожній журнал записів, заходить на мить до кабінету, виходить та за хвилину запрошує її увійти. Тамара востаннє озирається, ніби шукає шлях до відступу, і входить.

Лікар Костас підводиться і простягає їй руку. «Вітаю вас. Чим можу допомогти?» — каже він.

Тамара мовчить. Подивившись на лікаря, вона опускає очі на потерті черевики. Плитка на підлозі чисто вимита, блищить і відбиває її безсоромне — на думку деяких стареньких у чорних сукнях — обличчя.

Але стирчати так вічність неможливо. Вона зачиняє за собою двері, м'яко клацає замок.

Лікар Костас легенько торкається її спини та підводить до стільця. Наливає води з глиняного глечика, розмальованого жовтими лимонами — вона впізнає руку батька, — в натерту до блиску склянку і простягає Тамарі. Одним ковтком вона випиває воду і зітхає.

— На що скаржитесь? — запитує він.

Тамара зітхає, кидає на нього погляд підведених темним олівцем очей і перераховує:

— Затримка, нудота, запаморочення та важкість... — вона заминається, — внизу живота.

Вона лежить на кріслі, відкрита, мов пташка, що потрапила у пастку.

— Можете одягатися, — каже лікар Костас і проходить за свій стіл.

Тамара спускає ноги з крісла, за ширмою одягає трусики. Вона сповільнюється, розглядаючи півонії, намальовані на ризовому папері.

Але час минає, доводиться виходити, сідати, оправляти спідницю, підіймати очі на лікаря і слухати, як він каже:

— Термін 5-6 тижнів. Бачу, ви неодружена.

— Я хотіла б вирішити цю ситуацію іншим способом, — відповідає Тамара і жує губи.

Лікар Костас готовий до уколів, оглядів та консультацій. Але до абортів він не готовий.

— А що думає батько? — запитує він, і цнотливість пропалює дві червоні плями на його щоках.

Тамара знизує плечима.

Вона не думала, що це може статися, і це сталося. Одна зі звичайнісіньких речей, які тільки могли трапитися: народження, смерть, весілля, хрестини.

— Я хочу позбутися дитини, — каже Тамара. — Батька в неї немає і не буде. Поплив, полетів, випарувався! Помер! — вигукує

вона, її плечі дрібно тремтять. Здіймає голову до стелі – на ній сонячні відблиски грають у квача.

Її обличчя завмерле – ані емоції, ані зморшки, натягнуте на вилицях, вона опановує себе і повторює:

– Її батько помер. Принаймні для мене... – вона хоче сказати ще щось, але замовкає.

Лікар Костас глибоко зітхає, нахиляється до Тамари через стіл і простягає руку. Вона подає йому долоню, він потискає її.

– Тамаро, я можу допомогти вам народити здорову дитину. Я докладу всіх зусиль. Обіцяю.

– Але це не те, що мені потрібно.

Лікар розводить руками.

Вона розплачується та йде.

За сім з половиною місяців лікар Костас приймав пологи. Коли Тамара кричала та чортихалася, то згадувала його слова, сказані їй за першої зустрічі: «Не шукай інших шляхів, ця дитина має з'явитися на світ. Дівчинка чи хлопчик, вона прийде, і буде так. І в неї буде свій шлях, а в тебе – свій».

3

А

нна народилася в день Великого Землетрусу.

Її матері ледве виповнилося двадцять. Утім, яке це має значення? Двадцять, шістнадцять чи тридцять шість – Тамара не готова до появи дитини на світ. І Землетрус не допоміг їхній зустрічі стати радіснішою.

Скільки разів можна починати ту саму історію?

Залежить від того, як глибоко ти хочеш пірнути у минуле.

Дитя ж виринає, кричить і об одинадцятій годині ранку вже стає дівчинкою на ім'я Анна. Аннами називають дівчаток, на яких дуже чекають або до яких зовсім байдуже.

У лікарні білі наволочки, білі халати. Крик матері змінюється криком дитини. Тамара заплющує очі та відкидається на подушки. Акушерка подає їй тугу сповиту дівчинку. Чорні очі матері уважно вивчають обличчя доньки. Пасма вологого волосся прилипли до чола. Тамара розглядає Анну, наче

та – незнайома тваринка, яку бачить уперше в житті. Кішка рідкісної породи або собака, чи то й узагалі мавпа, зморщена, розчервоніла мавпа.

– Привіт, Анно, – шепоче мати. – Ось я й вільна від тебе.

Було? Чи не було? Здалося?

Мати цілує в чоло, лоскоче пальцем щоку.

Нянечка підхоплює Анну на руки, притискає до свого пишного тіла, що пахне свіжим молоком. Відносить до спільної зали, де в кошиках лежать такі ж, як вона, – щойно виштовхнуті у великий світ нові люди. Анна лежить під великим вікном, біла фіранка колихається над нею.

Світло, тінь, світло, тінь.

Забувається сном у спробі пірнути назад, у рожевий сутінок утроби, але ні, ні, марно. Махає руками та ногами, бавовна щільно тримає, не даючи втекти від уготованої долі.

Диво, її врятувало лише диво, говорила потім бабуся. Вона чекала у приймальному покої, коли стеля задвигтіла. На довгі хвилини світ спотворився, немовби відбився в кривому дзеркалі. Впала люстра, Йайа відскочила – новонароджена бабуся, як і її перша онука, адже з кожною роллю людина отримує додаткове життя.

За кілька хвилин до землетрусу, близько дванадцятої години пополудні, немовлята, собаки, коти та півні водночас починають вити. Писк і вереск зливаються в один гучний, громоподібний голос, який норовить прорвати небо і випередити, зупинити каміння, плити, які рушили з місця, щоб зруйнувати острів і вигнати матір Анни з її життя.

Криком наповнюється розігріта земля, жовте сяйво серпневого сонця опускає промені на церкву. Проникає до зали. І на мить торкається обличчя дівчинки.

Островом стрясає, тремтять стіни та стеля. Скляні пляшечки для годування, виставлені вздовж стін і натерті до блиску, одна за одною, як справні плавчині в синхронному плаванні, пірнають на кам'яні плити.

Вмить гримає, і відразу згасає електричне світло.

Коли відбувається землетрус, то не одразу розумієш, що саме сталося.

Бомба? Ракета? Цунамі?

Жінки в нічних сорочках, добрі янголи. Одна за одною влітають у залу. Шукають швидко, більшість із немовлят вони бачили лише раз. І носили у собі місяцями. Підхоплюють на руки. Одного, двох. Гостроносий ангел підхоплює сусіда Анни з червоними щоками та наляканими очима. Той стане архітектором, коли виросте. Забігає вже знайома нянечка і підхоплює ще одного.

Струс.

Біла фіранка накриває колиску Анни.

Вона ворушить руками та ногами, наскільки дозволяє пелюшка, і всередині білою водяною лілією розкривається самотність.

Голуб залітає у відчинене вікно. Гілочку оливи тримає в дзьобі.

Анна тягнеться до нього.

Забери мене, підхопи мене, віднеси.

Новий струс.

Дзвонять дзвони по всьому острову. А тоді – тиша.

– Де дитина?! – кричить Йайа. – Тамаро, де дитина?!

Мати у сорочці стоїть на вулиці. Її чорне волосся закриває спину, наче плащ. Крила темного янгола. Вона тремтить, її прозора біла шкіра бореться із сонцем. І вічно програє.

Повітря ущільнюється, заколисує Анну. Крізь сон вона чує тупотіння ніг. Після тиші, після дзвонів, туп-туп-туп, хтось чортихається, гупають двері.

Кроки наближаються, вона впізнає їх із минулого життя, з дожиття.

– Де ж ти? – волає Йайа. – Дівчинко, куди ти поділася?

«Зараз чи ніколи», – могла б подумати Анна. Але вона ще не оперує абстрактними поняттями. Минулого не існує. Майбутнього – також.

Хвилею здіймається крик. З живота розходиться по руках та ногах. І виривається з горла. Ширше, вище, далі, голосніше.

Йайа біжить до Анни. Відкидає фіранку. Схиляється над колискою.

– Ось і ти, – каже Йайа. – Ходи до мене, Анно.

Не сказані речі залишаються стирчати кісточкою в зубі, грудкою – в горлі, камінцем – у туфлі.

Виходячи з кабінету лікаря Костаса, Тамара не каже, що пам'ятає колір очей батька Анни, його ім'я та доторк губ до її ключиць. Не каже, що він сниться їй у найтемніші години ночі. Що думає про нього і крадькома виглядає кораблі, які розтинають хвилі на обрії.

Мовчить мати Анни про надію, яку він їй дав, і гіркоту, присмак якої вона мала.

Не сказаним лишається ще й те, що Тамара рахувала дні, коли Анна з'явиться на світ і вона зможе про неї забути.

Якби Тамара не кохала батька Анни, будь він випадковим моряком, що заплив на острів, що зачарував дівчину, яка була з ним ніжна та ласкава, ймовірно, вона і полюбила б доньку. Але щось ховалося, залишалося не сказаним у її довгих

мовчаннях, у терпінні, з яким вона зносила вагітність, і легкості, з якою відвернулася від Анни, коли настав час.

Анна з'явилася, острів рухнув, і разом із цими двома подіями з Тамари спав тягар. Щоб розпрощатися з коханням втраченим, коханням відданим, щоб зібрати серце наново, мати Анни мала поїхати з острова.

Рішення дається Тамарі легко. Оговтавшись після пологів, вона збирається в дорогу.

Валіза зібрана, сукні турботливо складені, годувальницю знайдено.

Йайа лише хитає головою.

— І в кого ти вдалася? Жодної секунди не тримаєшся на місці. Навіщо тобі їхати?

— Шукати кращого життя, кращого чоловіка, — Тамара цілує Анну в щоку, пригортає до себе.

— Якого-небудь чоловіка, — поправляє Йайа.

Дідусь позіхає та виходить на подвір'я.

Мати кладе Анну в колиску.

— Аби мене любив. І Анну.

У такій послідовності — відтепер і навіки.

Йайа стукає пальцем по столу. Птах у годиннику дзьобом відбиває хід часу.

— Я скоро повернуся. Тільки знайду роботу і будинок — і одразу заберу Анну, обіцяю.

Мине багато років, перш ніж вона дотримається свого слова.

Тамара поїхала за кілька тижнів після народження Анни. Розправила крила, змахнула хусткою. Йайа та дідусь стоять

на пристані. Мати підіймається трапом. У ті дні, тижні, місяці пороми вщент забиті людьми, що тікають з острова. Поштовхи землетрусу тривають знов і знов. Слабшають неспішно.

Острів у руїнах, життя у руїнах. Будинки не укріплені, будівлі хиткі, хай і з каменю, нехай і стояли століттями, раптом валяться долу, а ті, що встояли, гинуть у пожежах – жінки острова в полудень готують обід.

Мати протискається серед вузлів і маківок тих, хто залишився без дому. Чия хата згоріла, і тепер, без даху над головою, вони вирішують почати нове життя. Не так часто дається людині можливість протерти замутнене скло і, неначе народженою наново, почати життя.

Вона рухається швидко, не озираючись, не дивлячись на Анну.

Не вимовленим залишається те, як болять її налиті молоком груди, як вона не може знайти собі місця дорогою зі Занте до Лондона.

Вона поспішно покидає палубу, лише пором відчалив. Тамара привчила себе не підпускати думки про доньку надто близько, ніби та не з її плоті, а лише використала її. Так-так, Анна використовувала тіло матері, щоб з'явитися з небуття на світ. Народившись, це вона відкинула матір, як висохлу лушпайку, і попливла далі сама. Можливо, так Тамара вмовляє себе. Мати Анни відчуває себе спустошеною посудиною, що виринула якимось дивом посеред океану.

Йайа схиляється над візком, усміхається онучці. Крадькома витирає сльозу.

– У чому я помилилася? – запитує вона чоловіка.

– Напевно, ми занадто її любили, – дідусь обіймає Йайу за плечі.

Пором відштовхується від руїн, від прихованих подробиць і деталей, від тріснутих рам і провалених дахів. І пливе морем геть.

Якби Анна могла підняти голову і подивитися йому вслід, вона все одно б відвернулась.

Якщо заплющити очі, впасти у високу зелену траву, в якій одна за одною розкриваються голівки фіолетових квіток.

Якщо пірнути в глибоке синє море, розгрібаючи щосили прозору солону воду, і розплющити очі, Анна побачить свого тата.

Можливо, він був моряком, який одного разу зайшов у місцевий порт. Він читав мапи. І руки його були ніжними, не такими, як в острівних рибалок.

Її мати цілувала ці руки. Бо коли кохаєш по-справжньому, кохаєш до нестями, то рук — не губ, не шиї, не лона, а рук — торкаєшся губами. Її батьки знали одне одного день, другий, а можливо, рік. Його судно потрапило у кораблетрощу, і, тримаючись за кинутий Тамарою трос, батько Анни вибрався на берег. Ось вони стоять, міцно притискаючись одне до одного. Тамара впирається чолом у його шию.

Він не знав про існування доньки, і якщо говорити про чоловіків у житті Анни, краще б жоден з них не знав про неї.

Перше слово, яке вона промовляє, — «ма-ма». На Різдво наступного після її народження року. Вона звертається до Йайі. Та готує пиріг із зелені — спанакопіту. У каструлі шкварчить цибуля.

— Доро, ти чула? — стрепенувся дідусь. Кидає газету на диван і сідає навпочіпки поруч з Анною, на килим. — Вона каже «мама».

— Шкода, що Тамара не чує, — відповідає Йайа. І до Анни: — Гарна дівчинка. Моя дівчинко.

Ма-ма, мі-сяць, пташ-ка, кіш-ка, ді-до.

Але не «та-то».

Для Анни та її батька Тамара стає тросом. Для нього — рятувальним. Він перерізвав його, щойно відчалив від берега.

Для неї — пуповиною. Мати перерізала її сама, виштовхнувши Анну у світ. Піднявшись на пором. Покинувши острів.

З перешітування сусідських старих, за їхніми поглядами і беззубими посмішками Анна згодом розуміє, що мати не приховувала вагітність. Вона чекала на дитину, як чекають зупинки поїзда. Встигни зіскочити вчасно, поки двері не зачинилися, і крокуй у життя, залишивши набридлу валізу у вагоні.

Чи сподівалася її мати, що батько повернеться? Бо слова, які він шепотів уночі: «Ти моя, тільки моя», бо зізнання «я кохаю тебе, тільки тебе» навіть для найсильніших із жінок є пасткою, вирватися з якої марно сподіватися.

Але Тамара не чекає. Вона їде першою, ховається серед високих споруд Лондона.

Він тебе не знайде, Тамаро, навіть не шукатиме.

Пізня весна, оливкові гаї ще не висохли вщент, днями пройшов дощ, і зеленіє травичка.

Анні п'ять років, і все, чого вона хоче, – відчути любов матері. Та матері у неї немає. Тобто у всіх дітей вона, звісно, є. Мало того, у кожного дорослого є або була хоч якась, але мати. Жінка, яка привела їх у життя, виштовхнула зі своєї утроби, та ймовірно, якщо цій дитині пощастило, то мати їй навіть усміхнулася.

Вона живе з бабусею та дідусем у кам'яному будинку, кри-тому черепицею.

Анна помічає сліди матері всюди: гребінець з обламаними зубцями, надколота чашка, остання з бабусиноного весільного сервізу, стара шкіряна сумка, потріскана, де-не-де фарба облізла, а ручка ось-ось відірветься. Вона торкається до неї щокочу, закриває очі. У мріях мати повсякчас недоступна, але прекрасна.

Насправді ж Тамара без сумніву залишала позаду все, що було хоч трохи надколотим, тріснутим або розбитим.

Анна стоїть посеред кухні біля великого столу, присипаного борошном, наче снігом. Дивиться на Йайу. Вузькі пальці міцно тримають качалку. Дерев'яна поверхня розкачує тісто на тонку вуаль.

– Не чіпай! – Йайа плескає по пальцях.

– Ну, ба, я лише шматочок! – скімлить Анна.

У животі крутить, скоріш би був готовий пиріг. Увесь ранок вони збирали трави. Пиріг із зелені – їжа бідних, але фета і яйця – розкіш, яку вони мають завдяки тому, що дідусь робить тарілки та глечики.

Йайа знову береться за качалку.

– Не торкатися, не нити, не просити, – промовляє вона і краєм ока стежить за Анною.

Мала відвертається від столу, руки зчепила за спиною. Стоїть босоніж на кам'яному, нагрітому сонцем кахлі підлоги. Пританцьовує. На порозі з'являється Арчі, їхній пес. Він тягне носом, підходить до кухонного столу, де лежить сир. Анна крадькома простує до плити: закіптюжена кастрюлька, кришка зсунута набік. Заплющує очі й вдихає: чебрець, чорний перець, ще щось, не впізнає. Мускатний горіх?

– Можеш допомогти мені змазати тісто олією, – каже бабуса.

– Що, правда? – підскакує до столу.

– Тільки обережно, тонким шаром, бо дідусь не любить, коли надто жирно виходить.

Йайа простягає їй чашку з оливковою олією та кухарський пензлик. Відходить від столу, витирає руки об фартух і підіймає

кришку каструльки. Запах виривається і мчить до стелі, проникаючи в ніс Анни, носи Арчі та Марка, похресника Йайі, який проїздить повз будинок.

Не зводячи з Анни очей, бабуся пробує начинку, кришить у неї фету та розмішує ложкою. «За годину буде готово», – говорить вона.

Година для дівчинки – вічність.

Але зараз вона змащує олією тісто, бабуся розкачує наступний шар, вкладає поверх попереднього. Анна висунула кінчик язика і не думає більше ні про що, крім золотистої олії на тісті, яке нагадує їй повітряну кулю. Карнавал відбувся у квітні, на Великдень. І Марко пов'язав їй на руку жовту повітряну кульку, що танцювала від поривів вітру.

Як же вона тішилася!

Спала з нею, звівши руку з ліжка, коли повітря все майже вийшло і залишилася сама тонюсінька оболонка. Анна уявляла, що та кулька, якщо наново надуті її повітрям, віднесе її до матері, у далекий Лондон.

І коли мотузочка розслабила хватку і зіслизнула з її зап'ястка – на превелику радість бабусі, – було вирішено втерти сльози та скласти кульку на мотузці в скриньку. Бабуся зберігала в скриньці золоту обручку без жодної подряпини, срібні сережки та старі листи, які дідусь писав їй з війни. Анна склала мотузку, обгорнула нею залишки кульки й поклала в скриньку.

Там вона залишилася – згасла надія на зустріч з матір'ю.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.